τὸν 'Οχτώβρη. 'Η ὑπόθεση εἶνε τελειωμένη....

— 'Εγὼ ρώτησα καὶ μοῦ εἶπανε πὼς δὲν ὑπάρχουν...

— 'Αντωνάκη, σοῦ εἶπα ἐγὼ ποτὲ ψέμματα ; Ἄ, ὅλα κι' ὅλα, σοῦ εἶπα ποτὲ ψέμματα ; Τὰ χτήματά μου, τὸ ξέρεις, εἶνε τοῦ μακαρίτη τοῦ πατρυιοῦ μου...

— Αὐτοῦ τοῦ ἁγίου ἀνθρώπου !....

— 'Αντωνάκη, ὅλα κ' ὅλα, ἀλλά, σὲ παρακαλῶ, νὰ μιλᾶς μὲ σέβας. Δὲν τὸν ἤξερες ὅμως κ' ἔχεις δίκηο. 'Ηταν ὁ μεγαλείτερος ἔμπορος κ' ὁ ἀλησμόνητος εὐεργέτης μου. Μ' ἀνάθρεψε σὰν δικό του παιδί. Ὅσο γιὰ τὰ χτήματα, ὑπάρχουν 'Αντωνάκη. Μοῦ τὸ εἶπε καὶ προφορικῶς καὶ μοῦ τῶγραψε...

— Ναί, ἀλλὰ ἐδῶ χρειάζονται χαρτιά...

— 'Αντωνάκη, τὰ χαρτιὰ εἶνε στὸ δικηγόρο, ἀγόρι μου, στὸν πληρεξούσιο. 'Αλλά, βλέπεις, ὥς τώρα δὲν ἦταν ἐποχὴ νὰ πουληθοῦν. Ὅταν μοῦγραψε τὶς προάλλες....

— Ποῦ εἶνε τὸ γράμμα ;

— Ἔλειπες τότε, 'Αντωνάκη μου, στὸ ταξεῖδι. Τὸ γράμμα τὸ πῆρε ὁ ἀέρας ἀπὸ τὸ παράθυρο, τὴν ὥρα ποὺ τὸ διάβαζα καὶ τὸ ξαναδιάβαζα χαρούμενα, τὴν ὥρα ποὺ κύτταζα στὸ λιμάνι τὰ βαπόρια κ' ἔλεγα πὼς ἐρχόσουν ἐσύ, ψυχή μου. Δὲν μὲ πιστεύεις τὴν καϋμένη; Ἄκουσε. Θέλεις νὰ σοῦ κόψω τὸ πεπόνι μιὰ καὶ δὲν θὰ βγοῦμε περίπατο ; Καὶ σοῦχω καὶ κάτι ἄλλο ποὺ πάει μὲ τὸ πεπόνι. Κρασάκα παληό. Μοῦ τὸ χάρισε ἡ Σμυρνιά.

— Τὸ πεπόνι κόφτο, δὲν θέλω νὰ σοῦ χαλάσω τὸ χατῆρι, μὰ τὸ νοῖκι πῶς θὰ πληρωθῆ;

— Τὸ νοῖκι; Δὲν φτάνουν ὥς ἐκεῖ ἡ δυνάμεις μου, 'Αντωνάκη....

— Κι' ἐγὼ βαρέθηκα νἄρχουμαι μέσα σ' αὐτὸ τὸ μπουγροῦπι....

— 'Εγὼ δὲν βαρυέμαι ποὺ μένω καὶ σὲ καρτερῶ ὅλη τὴ βδομάδα πότε νὰ φανῆς, ἄγγελέ μου; Μά, γιὰ νὰ σὲ δῶ καλὰ στὶς μάτια. Κύτταξέ με, κανάρι μου. **Κάτι ἔχεις....**

— Δὲν ἔχω τίποτε. Θὰ βγῶ ἔξω νὰ πάρω ἀέρα.

Τοῦ ἀντιστάθηκε :

— Καὶ ποῦ θὰ πᾶς; 'Ακόμα δὲν σὲ εἶδα, ἀκόμα δὲν σὲ χάρηκα, 'Αντωνάκη μου...

Πῆρε τὸ καπέλλο του καὶ ἔφυγε βιαστικός. 'Εκείνη ποὺ μάντευε καὶ ἤξερε ὅλα τὰ ξένα πράγματα, δὲν μπόρεσε νὰ καταλάβη τὰ δικά της.

'Ο 'Αντωνάκης εἶχε πάσει μιὰ νέα γνωριμία σ' ἕνα ἀπὸ τὰ μέρη ποὺ προσήγγιζε τὸ βαπόρι του καὶ λογάριαζε ἀπὸ καιρὸ ν' ἀποκατασταθῆ στὴν πόλι αὐτή. 'Εκεῖ μιὰ μέρα παντρεύτηκε καὶ πῆρε ἀρκετὴ προῖκα. Οἱ συγγενεῖς τῆς νύφης τὸν ὑποστήριξαν κι' ἔγινε πρῶτος μηχανικὸς στὸ βαπόρι.

'Η Χρυσοῦλα τὸν περίμενε, καθισμένη, ὅπως πάντα, στὸ παράθυρό της, ἀλλὰ δὲν τὸν εἶδε νὰ γυρίζη ἀπ' τὸ τελευταῖο του ταξεῖδι. Ἔτρεξε παντοῦ καὶ ρώτησε κι' ἔμαθε τέλος τὴν ἀλήθεια.

'Η μέρα τῆς συμφορᾶς ἦταν συγκινητικὴ γι' αὐτὴν κ' ἀπαρηγόρητη. 'Η Χρυσοῦλα κλείστηκε στὸ δωμάτιό της, στὴ ζεστὴ φωλιὰ τῶν μόνων της ἐρώτων, καὶ κύτταζε μὲ θρήνους τὰ πράγματα ποὺ τῆς θύμιζαν τὴν περασμένη εὐτυχία: δυὸ φωτογραφίες τοῦ 'Αντωνάκη κ' ἐκεῖνα τὰ στέφανα τοῦ γάμου, τὰ φανταστικά, τὰ ψεύτικα, ποὺ ἡ συνήθεια τοῦ ψεύδους τὰ εἶχε παρουσιάσει στὴν ψυχή της σὰν ἀληθινὰ σύμβολα.

Ἔπειτα πῆρε τοὺς δρόμους, μήπως τὸν ἀπαντήση κάπου. Ἔπειτα ρωτοῦσε γνωστοὺς καὶ ἀγνώστους. 'Ακόμα γύριζε ἔξω ἀπὸ τὰ σπίτια ποὺ εἶχε ζήσει μαζύ του. Κοντὰ στὸ λιμάνι, ὅταν ἔβλεπε ἕνα παραθυράκι μισογκρεμισμένου σπιτιοῦ, ἔκλαιγε. 'Εκεῖ εἶχε γίνει ἡ πρώτη τρυφερὴ ἐξομολόγηση....

Σὲ μιὰ συνεναστροφή, ἡ Χρυσοῦλα ποὺ βρισκόταν ἀνάμεσα σὲ τόσες ὄμορφες κοπέλλες, εἶχε γνωρίσει τὸν 'Αντωνάκη καὶ τὸν εἶχε μαγέψει μὲ τὴν καλωσύνη, τὴν ἀφοσίωση, τὴν αὐταπάρνησί της. Τὸν εἶχε καταφέρει νὰ σκύψη μόνος του σ' αὐτί της καὶ νὰ τῆς πῆ σιγά:

— Σ' ἀγαπῶ !...

Κι' ἔκλαιγε τώρα μὲ τὴν ἐνθύμησι αὐτή. Πῶς ἄλλαξε ὁ κόσμος! 'Η σφαῖρα λοιπὸν εἶχε γυρίσει ἄνω—κάτω ; Φτωχὴ Χρυσοῦλα !....

† ΓΕΡΑΣΙΜΟΣ ΒΩΚΟΣ

ΓΝΩΜΙΚΑ ΤΟΥ ΚΟΡΑ

— Τὸ νὰ συμβουλεύη τις τὰ καλά, δὲν χρειάζεται μεγάλην γνῶσιν.

— Εἶνε μαρτυρημένον ἀπὸ τὴν πεῖραν, ὅτι ἀπὸ δύο ἐξίσου ἀπαίδευτα ὑποκείμενα, ἀπὸ δύο ἐξίσου ἀπαίδευτα ἔθνη, τὸ πλουσιώτερον εἶνε τὸ ἐλεεινότερον.

— Κανένα πρᾶγμα δὲν ἐπαταχύνει τὴν παρέλευσιν τῶν κακῶν τοσοῦτον, ὅσον ἡ ὑπομονή.

'Ο πολυεκατομμυριοῦχος Μόργκαν

ΟΤΑΝ ΥΠΑΡΧΕΙ Ο ΠΑΡΑΣ

ΕΝΑΣ ΕΚΑΤΟΜΜΥΡΙΟΥΧΟΣ ΣΥΛΛΕΚΤΗΣ

Ἡ περίφημες καλλιτεχνικὲς συλλογὲς τοῦ Μόργκαν. Τὰ.... μουσεῖα του. Τί ἐξέδευε γιὰ τὰ σπάνια καλλιτεχνήματα. Οἱ ἀντιπρόσωποί του. Ὅπου ἀγοράζεται ἕνα ὁλόκληρο σπίτι, χάριν ἑνὸς ἀγγείου ! 'Ο τυχερὸς κληρονόμος. Πονηρίες καὶ ἀπάτες, κ.τ.λ. κ.τ.λ.

Μεταξὺ τῶν μανιωδεστέρων συλλεκτῶν τοῦ κόσμου δύναται νὰ συγκαταλεχθῆ καὶ ὁ 'Αμερικανὸς πολυεκατομμυριοῦχος Πίερποντ Μόργκαν, ὁ ὁποῖος ἀπέθανε πρὸ ὀλίγων ἐτῶν.

'Επὶ μακρὰν σειρὰν ἐτῶν, ὁ πάμπλουτος 'Αμερικανὸς ἀγόραζε ἀντὶ ἀδροτάτης τιμῆς ἀληθινὰ ἀριστουργήματα τέχνης. Τὰ μέγαρά του —κι' εἶχε κατοικίες σ' ὅλες σχεδὸν τὶς Εὐρωπαϊκὲς πρωτεύουσες— εἶχαν μεταβληθεῖ σὲ μουσεῖα.

Παρ' ὅλη ὅμως τὴ μανία ποὺ εἶχε ὁ Μόργκαν νὰ ἀποκτᾶ ἔργα τέχνης καὶ ἄλλα κομψοτεχνήματα, δὲν τὰ κρατοῦσε ὅλα γιὰ τὸν ἑαυτό του, ἀλλὰ δώριζε, ἰδίως ἀγάλματα καὶ εἰκόνες, στὰ ἀρχαιολογικὰ μουσεῖα τῆς πατρίδος του.

'Ο Μόργκαν ταξεῖδευε μὲ τὴν θαλαμηγόν του σ' ὅλα τὰ μέρη τοῦ κόσμου, μὲ τὸν ἀποκλειστικὸ σχεδὸν σκοπὸ νὰ πλουτίζη τὴ συλλογή του μὲ νέα ἀποκτήματα.

Κάθε ἀντικείμενο ποὺ θεωροῦσε κατάλληλο γιὰ τὴ συλλογή του, τὸ πλήρωνε ὅσο—ὅσο. Σὲ ὅλες τὶς μεγάλες δημοπρασίες τῶν Εὐρωπαϊκῶν πόλεων ὑπῆρχαν πάντοτε ἀντιπρόσωποι τοῦ 'Αμερικανοῦ ἑκατομμυριούχου, οἱ ὁποῖοι ἐνεργοῦσαν ὥστε τὰ ὡραιότερα καὶ τὰ πολυτιμώτερα τῶν πωλουμένων εἰδῶν νὰ περιέλθουν στὴν κατοχὴ τοῦ Μόργκαν.

'Η συλλογὴ τοῦ Μόργκαν, σύμφωνα μὲ τοὺς ὑπολογισμοὺς τῶν εἰδικῶν, τοῦ εἶχε στοιχίσει πολλὰ.... δισεκατομμύρια, γιατί, ὅπως εἴπαμε, δὲν τσιγκουνεύόταν καθόλου σ' αὐτὸ τὸ ζήτημα.

Ὅταν ὁ Μόργκαν ἐπληροφορεῖτο, ὅτι ἐπρόκειτο νὰ πουληθῆ κάπου ἕνα ἔργον τέχνης, ἔστελνε διαταγὴ στοὺς ἀντιπροσώπους του, οἱ ὁποῖοι εἶχαν ἀπόλυτη ἐλευθερία ὡς πρὸς τὸ χρηματικὸν ποσὸν ποὺ θὰ διέθεταν σχετικῶς.

Κάποτε ἕνας ἀντιπρόσωπος τοῦ Μόργκαν, στὸ Μπράϊτον τῆς 'Αγγλίας, προκειμένου ν' ἀποκτήση ἕνα πολύτιμο ζωγραφιστὸ ἀγγεῖο, ἔφθασε μέχρι τοῦ σημείου ν' ἀγοράση.... ὅλο τὸ σπίτι, μέσα στὸ ὁποῖο βρισκόταν τὸ σπάνιο ἀπόκτημα, πληρώνοντας 500, 000 γαλλικὰ φράγκα !....

Κι' ὁ Μόργκαν, ὄχι μόνον ἐπεδοκίμασε τὴν πανάκριβη ἀγορά του, ἀλλὰ τοῦκανε κι' ἕνα δῶρο ἀπὸ 50.000 φράγκα.

'Υπῆρχαν ὅμως καὶ περιστάσεις, κατὰ τὶς ὁποῖες ὁ Μόργκαν, παρ' ὅλη τὴ ζωηρὴ ἐπιθυμία του καὶ παρ' ὅλα τὰ κολοσσιαῖα ποσὰ ποὺ διέθετε, δὲν κατώρθωνε ν' ἀγοράση ἐκεῖνο ποὺ ζητοῦσε.

Μιὰ φορά, π. χ., ζητοῦσε ν' ἀγοράση ἕνα ἀγγεῖο ἀπὸ πορσελάνη τῶν Σεβρῶν, ὅμοια τοῦ ὁποίου εἶχε ἄλλα τέσσερα, ἀλλὰ μὲ ὅλο τὸ μυθῶδες ποσὸν ποὺ προσέφερε, δὲν τοῦ τὸ ἔδιναν.

Ἔξαφνα μιὰ μέρα τοῦ παρουσιάστηκε ἕνας φτωχὸς καὶ κακοντυμένος Παρισινός, ὁ ὁποῖος ἀντὶ ἐλαχίστου ποσοῦ τοῦ προσέφερε τὸ πολυπόθητο ἀγγεῖο, τὸ ὁποῖο εἶχε κληρονομήσει ἀπὸ μιὰ γρηὰ συγγένισά του, μὴ γνωρίζοντας τὴν πραγματική του ἀξία.

'Αλλὰ ὁ εὐσυνείδητος συλλέκτης δὲν καταδέχτηκε νὰ ἐκμεταλλευθῆ τὴν προφανῆ ἄγνοια τοῦ κατόχου τοῦ ἀγγείου καὶ τοῦ κατέβαλε ὁλόκληρο τὸ ποσόν, τὸ ὁποῖο εἶχε ὑποσχεθεῖ ὅτι θὰ ἔδινε γι' αὐτό.

Σὲ μερικὲς ὅμως περιστάσεις, ὁ μανιώδης συλλέκτης ἔπεσε θῦμα διαφόρων ἐπιτηδείων, οἱ ὁποῖοι ἐξεμεταλλεύοντο τὴν ἀδυναμία του γιὰ τὶς μικρογραφίες καὶ τὰ κομψοτεχνήματα ἰδίως, καὶ τοῦ προμήθευαν ψεύτικα τέτοια ἀντικείμενα.

Μεταξὺ τῶν καλλιτεχνικῶν εἰκόνων, μὲ τὶς ὁποῖες κατώρθωσε ὁ Μόργκαν νὰ πλουτίση τὴν πινακοθήκη του, συμπεριλαμβάνονται μιὰ θαυμασία Παναγία τοῦ Ραφαέλο, ἀγορασθεῖσα ἀντὶ δυόμισι ἑκατομμυρίων φράγκων, δυὸ πίνακες τοῦ Γκαίνσμπορο, ἀντὶ ἑνὸς ἑκατομμυρίου ἡ καθεμιά, ἕνα τοπίο τοῦ Χομπέμμα, μιὰ εἰκόνα τοῦ φὸν Βάϊντεν καὶ πλεῖστα ἔργα τοῦ Ρέμπραντ, τοῦ Βὰν Ντύκ, τοῦ 'Αντζέλικο, κλπ.

'Επίσης θαυμασία στὸ εἶδος της ἦταν καὶ ἡ συλλογὴ βιβλίων τοῦ Μόργκαν, ἀπὸ τὴν ὁποία δὲν ἔλειπαν παρὰ ἐλάχιστες ἀπὸ τὶς περιζήτητες ἐκδόσεις.

ΜΕΓΑΛΟΦΡΟΣΥΝΗ ΑΥΤΟΚΡΑΤΟΡΟΣ

'Ο Περτίναξ, ὁ αὐτοκράτωρ τῶν Ρωμαίων, εἶχε διατάξει νὰ μὴν ἀναγράφουν τὸ ὄνομά του στὰ δημόσια ἱδρύματα, γιατὶ δὲν ἦσαν δικά του, καθὼς ἔλεγε, ἀλλὰ τοῦ κράτους.